

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198405

UNIVERSAL
LIBRARY

One of the Inscriptions
IN THE
KUKANUR MALLIKARJUNA TEMPLE
of the time of Kalachuri Sovideva

(A. D. 1170, October 23rd Friday)

EDITED BY
NA-BHA (N. B. SHASTRI)

NIZAM KARNATAK HISTORICAL RESEARCH SOCIETY
Fort, KOPBAL,
1984

ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ಇತಿಹಾಸ ಶಾಖೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸುಮನ

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

ನಾ. ಭಾ.

ಕೊಪ್ಪಳ

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೮. ಉ ಹೃದ್ರೋಗಮಂ ಜೋಗಮಂ ತತು ಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಚಾರಿ
ಬಳಮಂ ಪೆಣ್ಣಾಡಿ ಪೆಮ್ಮಾಡಿ ತತ್ಸತುಪುತ್ರಂ ನೆಗಳ್ಳಂ ನಿಚಾರಿ
ಶಿಖಿಮಾ
೯. ಕೋದ್ಯುಚ್ಚಲಂ ನಿಚ್ಚಲಂ || ತನಂದನಂ ಪ್ರತಾಪ ಮರುಂನಂದನ
ನಮಳ ಸೂಸ್ಯತೋಂನತಗುಣ ಭಾಸ್ವ[ಂ]ನಂದನನು[ರುಖಚರ] ಸರಿಂ
ನಂದನನೆನಿ
೧೦. ಸಿ ಸೋವಿದೇವಂ ನೆಗಳ್ಳಂ || ಮಲೆ*¹ವದಟಕ್ಕುಡಂಗುವ ಮಹೀಪತಿ
ಗಳು*² ಸರಣೆಂನದಿದ್ದು ಮಂಡಲಿಕರಡಂಗದಾಟವಿಕರೊವ್ವರು
ಎಲ್ಲೆನೆ ಕೂ
೧೧. ಡೆ ಧಾರಿಣೀವಳಯಮನಾಳ್ಳು ತನೆಸೆವ ರಾಯಮುರಾರಿವೆಸರು
ಪೊದಳ್ಳೆಯಿಂ ನೆಲೆಗೊಳೆ ಸೋವಿದೇವ ಪ್ರಿಥಿವೀಪತಿ ವಿಕ್ರಮಮಂ
ನಿಮಿಚ್ಚಿದಂ || ಅನೈನಿಸಿ
೧೨. ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯ[ಂ] ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ[ಂ] ಮಹಾ
ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ಕಾಳಾಂಜರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ
ಸುವರ್ಣ*³ ಪ್ರಿಷಭ ಧ್ವ
೧೩. ಜ ಡಮ[ರುಕ*⁴] ತೂರ್ಯು ನಿಗೋರ್ಪೀ*⁵ಷಣ[ಂ] ಕದನ ಪ್ರಚಣ್ಣ
ಮಾನ ಕನಕಾ[ಷ]ಳ ಸುಭಟರಾದಿತ್ಯ ಕಲಿಗಳಂಕುಸ ಸನಿವಾರ
ಸಿದ್ಧಿ ಗಿರಿದುರ್ಗಮ್ತುಲ್ಲ
೧೪. ಚಲದಂಕರಾಮ ಕಳಚರಿ ಕುಳಕಮಳ ಮಾತ್ತುಂಡ ಪ್ರತಾಪ ಲಂಕೇಶ್ವರ
ರಿಪು ಮದನ ಮಹೇಶ್ವರ ರಾಯಮುರಾರಿ ಭುಜಬ
೧೫. ಕಮಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಸೋವಿದೇವರಸರು ಮೊದೆನೂರ ಕುಪ್ಪದೊಳು ಸುಖ
ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂ ರ್ಣಾಚ್ಯಂ ಗೆಯುತ್ತಮಿರೆ || ತತು ಪಾದ
ಯುಗಳ ಕಮಳ ಸ
೧೬. ಮುತು ಪ[ಂ]ನ್ನ "ಪರಾ[ಗ] ಮತ್ತ ಮಧುಕರ ನವನೀ ಭೃತು ಪರಿವೃಥ
ಧೈರ್ಯ್ಯಂ ವಿಳಸತು ಪುಣ್ಯಂ ತೇಜಿರಾಜ ದಂಡಾಧೀಶಂ || ಆ ಗುಣ
೧೭. ನಿಧಿಯ ವಂಶವತಾರವೆಂತೆನೆ || ದೊರೆವೆತ್ತ ನಂದವಾಟೀ ಪುರದೊಳು
ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ದೇಶಿಕಸ್ವಾಮಿಯ [ಭಾ]ಸುರ ಕುಲದೊಳಗಸ್ತ್ಯಕುಲಾಭ

2 ಇಲ್ಲಿನ ಏತ್ತವು ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತದಾದಂತೆ ಅಕ್ಷರದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏತ್ತ ಸಂಕೇತದ ಕುರುಹು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

3 ತಾಲು ಣ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನು ದಂತ್ಯದ ನ ವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನ ಲೇಖಕರ ಆಚಾರ.

4 ಈ ನಿರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹಂಸಪಾದ ಹಾಕಿ ಪಾದದ ಕೆಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾರೆ.

5 ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಾಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ವರ್ಗ ದ್ವಿತೀಯವನ್ನು ಒತ್ತಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

6 ೧೧ನೆಯ ಸಂಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಂತ್ಯತಾಲವ್ಯ ರೂಪಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಈ ಸಂಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ದಂತ್ಯ ನಕಾರದ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೧೮. ರಣರೆನಿಪ್ಪೆಣ್ಣುರೆಸೆದರುರ್ವೀದೇವರು || ತದ್ವಂಶದೊಳೆಸೆದಂ ವಿಳಸದ್ವೃತ್ತಂ
ಕಾಳೆಮಯ್ಯನಾಯಕ ತನಯಂ ಸದ್ವಿ[ನ]ಯಂ ಧೈರ್ಯ ಮಹೀ
ಭೃದ್ವಯ್ಯ
೧೯. ಬಮ್ಮದೇವನಾಯಕ ನನಘಂ || ವರ ಗುಣನಿಧಿ ಹೊ[ಂ]ನರ ಬಮ್ಮರ
ಸಂಗಂ ಜಕ್ಕುಣವೈಗಂ ಪುಟ್ಟಿದರಾದರದಿಂ ಕಾವಣ ದಂ
೨೦. ಡೇಶ್ವರನುಂ ಪ್ರಭು ತೇಜಿರಾಜ ದಂಚಾಧಿಪನುಂ || ಅವರೊಳಗೆ ಪ್ರವಿ
[ಪು]ಳ ವಿವೇಕದೊಳು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಭು ಸುತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೇನಪು
೨೧. ದುಚಿತಂ ಪುತ್ರೋ ಭವತಿ ಪಿತಾ ಸ್ವಯವೆಂಬಾ[ದ್ಯ] ವಾಕ್ಯದಿಂ ತೇಜಿ
ರಾಜ ದಂಚಾಧಿಪನಂ || ಈ ಧರೆ ಬಣ್ಣಿಕುಂ ಕಳಚುರಿ ಕ್ಷಿತಿವಾಳಕ
ಸೋವಿದೇವ ಧಾತ್ರೀಧವ [ಮಂ]
೨೨. ತ್ರಿಯಂ ಬುಧ ಸಮಾಜಸರೋಜ ಸರೋಜ ಮಿತ್ರನಂ ಸಾಧಿತ ವೈರಿ
ಚಕ್ರನನುದಾತ್ತ ಗುಣಾಂಬುಧಿ ತೇಜಿರಾಜ ದಂಚಾಧಿಪನಂ ಪರಾರ್ಥ
೨೩. ನಿಧಿಯಂ ನುತ ಮೂರ್ತ್ವಿಯ ನುದ್ವೈಕೀರ್ತ್ವಿಯಂ || ಕೈಯ್ಯಂ ಮುಗಿ
ದುರ್ವೈರೆ ಭಾಷ್ವೈಯೆನೆ ನೈಪ ಮಂತ್ರಿ [ಲ. ನ] ಪುಣಿಮುಕುರನ
ಕಾ
೨೪. ಮೈಯ್ಯನ ಸಹಜಾತಂ ತೇಜಯ್ಯಂ ದಂಚಾಧಿನಾಥ ಮಂಡನಸೆಸೆದಂ ||
ವರಗುಣ ಭರಿತಂ ಪರಹಿತ ಚರಿತಂ ಬೆಳ್ಳಲದ ನೆಗಳ್ಳ ದಂಚಾಧೀ
೨೫. ಶಂ ಸರನಿಧಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ್ಯಂ ಗಿರಿವರ ಧೈರ್ಯ್ಯಂ ತೇಜರಾಜನೂರ್ಜ್ವಿತ
ತೇಜಂ || ಜನಕಂ ಶ್ರೀ ಬಮ್ಮಣಾರ್ಯಂ ಜನನಿ ಜನನುತಾಚಾರೆ
೨೬. ಜಕ್ಕುಯ್ಯೆಯಣ್ಣಂ ಮನುಮಾಗ್ಗಂ ಕಾಮದಂಚಾಧಿಪತಿ ಕಳಚುರಿ
ಕೃತ್ಯಧಿಪ ಸೋವಿದೇವಂ ಜನವಂದ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ದೈವಂ ಗಿರಿಪತಿ
ತನಯಾ
೨೭. ಧೀಶ್ವರ ಶಂಭು ಜನ್ಮಾವನಿಭಾಸ್ವಂ ನಂದವಾಟೀಪುರವೆನೆ ಧರೆಯೊಳು
ತೇಜಿರಾಜಂ ಕೃತಾರ್ಥಂ || ಆ ನೆಗಳ್ಳ ತೇಜಿರಾಜ ಚಮೂನಾಥ
೨೮. ನ ಮೈಯ್ಯುನಂ ಚಮೂಪತಿ ತಿಳಕಂ ಶ್ರೀನಿಧಿ ವಿವೇಕನಿಧಿ ಮಹಿಮಾ
ನಿಧಿ ತೇಜಯ್ಯನ ಧನ ಬುಧ ನಿಧಿ ನೆಗಳ್ಳಂ || ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಕರಣಂ
[ಗ]
೨೯. [ಳೆಂ] ತಪ್ಪವರೆನೆ || ಕರಣ ಪಿತಾಮಹನಂ ಕಳಚುರಿ ಭೂಪಕುಳ
ಪ್ರಧಾನನಂ ದ್ವಿಜವಂಶಾಭರಣನನುಪಮ ಮತಿಯಂ ಧರೆ ಬೊಪ್ಪಣ
ನಾಯಕನ[ಲಂ]

7 ಪ್ರಧಾನಾಕ್ಷರವನ್ನು ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಅಕ್ಷರವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ವಕಾರವನ್ನಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಸುವ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

8 ೧೮ನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ವಕಾರದ ಮೇಲಿನ ಪೀಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೨೦. [ಪಿಂ] ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಭೂವಿನುತಂ ಶ್ರೀಕರಣದ [ವಾವ]ಣದೇವಂ
ನಿಜಾಗ್ರಜಾತನೇನಲು ಎದ್ಯಾ [ವಿ]ನಯ ಗುಣ ಸಮ್ಪ್ರದ್ಧಿಯೊಳಾ[ವಂ]
ಮಹದೇವ ನಾಯಕಂ
೨೧. [ಗೆ]ಣೆಯೆನಿಪಂ || ನುತನಂ ಸಮಸ್ತ ಗುಣ ಸಂಯುತನಂ ಶ್ರೀ ಸೋವಿ
ದೇವ ಭೂಪನ ಸಚಿವೋನ್ನತನಂ ಗುಣಿ[ಗೊ]ಲೈಯ್ಯಣ ಪಂಡಿತನಂ
ಧರೆ ಪೊಗುಳ್ಳುದಖಿಳ ವಿಬು
೨೨. ಧ ಸ್ತುತನಂ || ಲೋಕಸ್ತು[ತ್ಯಾ]ದಾಯ್ಯುಂ ಶ್ರೀ ಕರಣದ ಕಾಳಿಮಯ್ಯ
ನಾಯಕನನುಜಂ [ರಾ]ಕೇ[ಂ]ದೂಜ್ಜ್ವಳಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕಾನತ್ತಾಧಿ
ಪತಿ ಸೋಗಯಿಪಂ
೨೩. ಮಧುವಯ್ಯಂ || ಅನುಪಮ ರಾಯ ಮುರಾರಿಯ ಮನದಂನನಿಪ್ಪ
ಸಚಿವನಂ ನೆಗಳ್ಳ ಪಸಾಯ್ತನ [ನೊ]ಸೆದು ಪಡಪವಳರೊಡೆಯನ
ನೊಲವಿಂ ಬಂಮ್ಮಿ
೨೪. ದೇವನಂ ಧರೆ ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಸ್ಥಳದ ಕರಣಂಗಳು || ವಿನುತಗುಣಂ
ಗುಣವಜ್ಜನ ಜನಕಂ ಗುಣಾತ್ಮನೆನಿ[ಪೊ]ಳ್ಳೆನೆ ಪೆಂಪಿನ ಕಣಿಯೆನೆ
ನೆಗದ್ಧಾರ್ಥದಿತ್ಯ ನಾ
೨೫. ಯಕ[ಂ] ನುದಾತ್ತ ರತ್ನ ನಾಯಕನೆಸೆದಂ || ವರಸತ್ವಗುಣೋನ್ನತಿ
ಯೊಳು ಪಿರಿ[ಯಂ] ಗೋವಿನ್ದದೇವನಿಂದೆನಿಸಿದುದಿದೊರೆತು
೨೬. ಮಧುಸೂದನ ಪ್ರಿಯ ನಿರತನ ಮಹದೇವ ನಾಯಕನ [ಪು]ದಿದ
ಜಸಂ || ವಿನುತ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯನಿಧಿಯೆನಲೈಂ
೨೭. ಪುವಡೆದ ಗೊಲ್ವಣ ವಿಭುಗಂಗಳನುಕೂಳ ಮಂತ್ರಿ ನರನಿಂಗಳ ನಾಯಕಂ
ಶಿಷ್ಯತುಷ್ಟಿದಾಯಕನೆಸೆದಂ || [ಕ]ರಪದ ಭಕ್ತಿಯುತಂ ಶಂಕ
೨೮. ರ ಪಾದಾಂಭೋಜ ಮತ್ತ ಭೃಂಗಂ ಗಿರಿಜಾವರ ಪದ ಪೂಜಕನೆನೆ
ದಾಸಿರಾಜನಂ ಧನ್ಯನೆಂದು ಪೊಗಳದರೊಳರೆ || ವರಗುಣಿ ಧರಣೀ
ದೇವೋತ್ಕ
೨೯. ರ ಚೂಡಾಮಣಿ ವಿಶಿಷ್ಯ ಚಿನ್ತಾಮಣಿ ಭಾಸುರತರ ತೇಜದ ಕಣಿಯೆನೆ
ಧರೆ ಕರಣದ ನಾಚಿಮಯ್ಯ ನಾಯಕನೆಸೆದಂ || ಧರೆ ಬೊಪ್ಪ
೪೦. ಣ ನಾಯಕನಿಂ ಪಿರಿಯನ ಗುಣಿ ಚಿದ್ಧರಾಜ ವಿಭುವಿನ ಸುತನಂ ಕರ
ಣಾಗ್ರಗಣ್ಯನಂ ನಾಚರಸನನಭಿವಿನುತ ಕೀರ್ತಿ ನಿಧಿಯಂ
ಪೊಗಳ್ಳುಂ || ಪ್ರಕಟಿ
೪೧. ತ ಕೀರ್ತಿಗಳು ಮಧುವ ಗೊಲ್ವಣ ಪಂಡಿತ ಬಮ್ಮದೇವ ನಾಯಕ
ಮಹಾದೇವ ನಾಯಕ ಜಗನ್ನುತ ಬೊಪ್ಪಣ ನಾಯಕರ್ ಗುಣಾಧಿಕ
ಕರಣಂಗೆ

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೪೧. ಈಗ್ಗೆ ದಧಿಕಾರಿ ಚಮೂಪತಿ ತೇಜಿರಾಜನೆಂಬ ಕುಟಿಲಚಿತ್ತರೊಂದಿದ ರಿದಾಶ್ರಿತ ಕೋಟಿಯ ಪುಣ್ಯವಾಗದೆ || ಇನ್ನೆನಿಸಿದ ಕರಣಂಗಳೊಡನೆ ಬರೆ ಬೆಳ್ಳಲ
೪೨. ನಾಡಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಕರಣಂ ಬಾಹತ್ತರ ನಿಯೋಗಾಧಿಪತಿ ಮಹಾ ಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕಂ ತೇಜಿರಾಜಂ ನಿಜಾಧಿಕಾರದ ಮಹಾಗ್ರ ಹಾರಂ ಕುಕ್ಕ
೪೩. ನೂರ್ಗೇ ಬಿಜಯಂ ಗೆಯ್ಯು ಸಕ ನೃಪ ಕಾಲಾತೀತ ಸಂವತ್ಸರ ಶತಂ ಗಳು ೧೦೯೦ನೆಯ ವಿಕೃತ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧೨ ಶುಕ್ರವಾರ
೪೪. ಪುಣ್ಯದಿನದೊಳು ಆ ಕುಕ್ಕನೂರ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸಂನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ ಗಡ್ಡು [ಕೋಲಿ] ಪರಿಪೂರ್ಣನಂತರಂ ಗೋಕ್ಷೀರ ಸಹಸ್ರ
೪೫. ಗಡ್ಡುಕಾ ಪುರಸ್ಕರಂ ಮಹಾವೂಜಿಯಂ ಮಾಡಿ ಸಮನಸ್ಕರಂ ಕರ [ಣಾ]ನುಕೂಲ್ಯದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ [ಕ]ಳಚುರಿ ಚ್ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭುಜಬಳ ಮಲ್ಲ
೪೬. ರಾಯ ಮುರಾರಿ ಶ್ರೀ ಸೋವಿದೇವರಸಗ್ಗೆ ಬಿನಸಪಂಗೆಯ್ಯು ಸಕಾ ರುಣ್ಯ ದಾನವಾಗೆ ಪಡೆದು || ಜಲಧಿಪ್ರತೋರ್ವರೆಯೊಳು ಬೆಳ್ಳಲ ನಾಡೊ[ಳ್ಳು]
೪೭. ಕುಕ್ಕನೂರು ಮುವತ್ತ[ಱಿಕ್ಕಿ^{೧೦}]ಳಿತ್ತಲು ಮೊಪ್ಪುವ ಚೆಲ್ವಿಂ ಹಾಡಲಗೆ [ಱಿ^೯] ಧನಧಾನ್ಯ ಚನ ಸಮ್ರಿದ್ಧಿಯಿನೆಸೆಗುಂ || ಎನಿಸಿದ ಹಾಡಲಗೆಱಿ [ಸಮ]
೪೮. ನೆನೆ ಭೂನುತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪ್ರಭುಗಂ [ಪ್ರ]ಂಪಿನ ವಿಪ್ರಕೃಳ್ಳಂ ದಂಡನಾಯಕಂ ತೇಜಿರಾಜ ಬುಧನಿಧಿ ಕೊಟ್ಟೆ || ಅಸ್ತು
೫೦. ದೇವಂ ಭೂದೇವರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಗೆಯ್ಯು ಧಾರಾಪೂರ್ವ್ವಂ ಸರ್ವ್ವ ಬಾಧಾಪರಿಹಾರಂ ಸರ್ವ್ವ ನಮ
೫೧. ಸ್ಯ ಮಾಚಂದ್ರಾಕ್ಷ್ಯಸಾಥಯಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸಂನ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನದೇವಂ ಭೂದೇವೋಪಭೋಗ್ಯಯೋಗ್ಯಮಾಗೆ ದಂಡ ನಾಯಕ
೫೨. ತೇಜಿರಾಜನುಂ ಕರಣಂಗಳುಂ ಬಿಟ್ಟಿರಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಸೀವಾ ಸಂಬಂಧಿ || ಮೂಡಣ ಮೇರೆ ಮಂಗಳೂರ ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ ಕೊತ್ತು

9 ಒತ್ತಕ್ಷರದ ವಕಾರ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಕಾರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಬಳಿಯ ಉದಾಹರಣೆ.

10 ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಕಟ ರೇಖವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲು.

ಕುಳನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯ್ದೊಂದು ಶಾಸನ

೫೩. ರ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಕಲು ಮಂಗಳೂರ ಹಿರಿಯೂರ ಹೊಲವೆರೆಯ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಕಲ್ ಮೂ¹¹
೫೪. ಡಣ ತೆಂಕಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ ಸಿರಿವಾರ ಹೊಲವೆರೆ ಎಮ್ಮೆಗುಂಡಿನ ಮೂಡಣ ಮೆಯ್ಯ ಕವಿಲೆಯಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಪಡುವಲು ತೆಂಕಣ ಮೇರೆ ಸಿರಿಯೂರ
೫೫. ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ ಕಾತುರ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ ಪಡುವಲು ಕುಸುವನ ಹಳ್ಳ[ದೊ]ವ್ವರಿವಿಡಿದ ಸಿ[ರಿ]ವಾರ ರತುವ ಗೆಯ್ಯ ಬೆದ
೫೬. ವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲವೆರೆಯ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಪಡುವಲ್ ತೆಂಕಣ ಹಡುವಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲವೆರೆಯ ಆ ಕುಸುವನ ಹ
೫೭. ಳ್ದ ನೀರ್ವರಿಯ ಹೊರೆಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಬಡಗಲ್ ಹಡುವಣ ಮೇರೆ | ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಮೊಲವೆರೆಯಾ ಕಾತರಿಕೆಯಮೆಳೆಯೊಳಗಣ ಕರಿಯ
೫೮. ಕಲ್ಲ ಹೊರೆಯ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ | ಅಲ್ಲಿ ಬಡಗಲ್ ಹಡುವಣ ಬಡಗಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ | ಬೆದವಟ್ಟಿಯ ಹೊಲದ ಬಳ್ಳಂಗೆಟಿಯ ಗೊರ ಮೊಂಬಲದ ಮುಗ್ಗುಡ್ಡೆಯ ಬ
೫೯. ನ್ನಿಯ ಕೊತ್ತರ ಬಡಗಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಲ್ ಬಡಗಣ ಮೇರೆ | ಆ ಗೊರವಂಬೊಲದ ರಾವಣಿಕೆಯ ಹೊಲವೆರೆಯ ಬಳಿಯ ಕಲ್ಹೊರೆ
೬೦. ಯ[ಣ] ಕವಿಲೆಯ ಕಲು | ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಲ್ ಬಡಗಣ ಮೂಡಣ ಗೋಟಿನ ಮೇರೆ | ರಾವಣಿಕೆಯ ಮಂಗಳೂರ ಹೊಲವೆರೆಯ ಕಾರೆಯ ಕೊತ್ತರ [ಹೊರೆ]
೬೧. ಯಣ ಕವಿಲೆಯ ಕಲ್ : ಈ ಸೀಮೆಯಿಂದೊಳಗಣ ಭೂಮಿ ನಿಧಿ ನಿಧಾನ ಸಿಕ್ಕೇಪ ಸಹಿತಂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸಂನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಗೊಂದು ಭೋಗ ದೇವರ ಬ್ರ
೬೨. ಹ್ಮವುರಿಗಳಪ್ಪ ಭೂದೇವಗೊಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಸಲ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಭಾಗದಿಂದಾದರ್ಥಂ ದೇವರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ ರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ ಸಲ್ವ ದುಳಿದೊಂದು ಭಾಗದ ಭೂಮಿಯೊ
೬೩. ಳಗೆ ವಸಂತಮಾಧವ ದೇವಗ್ಗೆ ಮತ್ತರ್ ಗಂ ಸುಳಿಯ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯಂ ತೆಂಗಿನ ಮಾಧವ ದೇವರು | ಕಳಸವಳ್ಳಿಯ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟೋಸಾಧ್ಯಾಯರ್ ಸಾ

11 ಸುಕಾರದ ಬತ್ತಕ್ಕರವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಸುಕಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬೪. ಎರದ ಸೋಮೇಶ್ವರದ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್ | ಕಾಳಿದಾಸ ಭಟ್ಟ
ದೀಕ್ಷಿತರ್ | ವೇದಾನ್ತದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್
ಪುರಷೋತ್ತಮ ಭಟ್ಟ ಸೋ[ಮ]ಯಾಜಿಯು
೬೫. ರು ಮಹದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ್ | ಚಂದ್ರ ಸೋಮಯಾಜಿ
ಯರು | ಚೌನ್ದ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚೌಧಾಯನ ಚೌನ್ದಿಯ
ಕ್ರಮತರು | ನಾರಸಿಂ
೬೬. ಹ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ | ನಾರಾಯಣ ಘಳಿಶಾ[ಸ]ರು | ಹಿ[ಟ್ಟ]ಿಯ
ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ[ರು] | ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಆದಿತ್ಯ ಘಳಿಶಾಸರು |
ಕೇಶವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ
೬೭. [ಯ]ರು | ಸ್ವಾಮಿ ಕುಮಾರ ಭಟ್ಟರು | ಹರಿಹರ ಭಟ್ಟರು | ಗೋವಿಂದ
ಭಟ್ಟರು | ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮಾಧವ ಭಟ್ಟರು | ಯೋಗೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾ
ಧ್ಯಾಯರು | ಚೌಂಕ್ಷೋ
೬೮. [ಜಾ]ತಾಗ್ನಿಗ[ಳಾ] | ಶಂಕರ ಘಳಿಶಾಸರು | ಸೋಮೇಶ್ವರ ಘಳಿಶಾ
ಸರು | ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಘಳಿಶಾಸರು | ಶ್ರೀಧರ ಭಟ್ಟರು | ನಾರಾಯಣ
ಷಡಂಗಿಯರು
೬೯. [ಶಿ]ವ ದೇವರು ಗೋವಿಂದ ದೇವರು | ಕೇಶವ ಘಳಿಸಾಸರು | ಇನ್ದಿವರ್
ಸಮಾನಾಂತಮಾಗೆ ಹಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟರು | ಆ ದೇವರ ಮೇಲಾರೈಯ್ಕಿ
೭೦. [ಯಂ] ದೇವರ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರಗಳಾರಯ್ವರು || ಸ್ಥಿರಮತಿ ತೇಜಿರಾಜ ಪೃತ
ವೇಶ ಸಗಸ್ತ್ಯ ವಿಭೂಷಣಂ ಗುಣಾಕರ ಸೂಸದಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿದು
ಸೂರ್ಯ್ಯ
೭೧. [ನು]ಧಾಂಶು ಸುರಾದ್ರಿ ರಾಜಭಾಸುರ ಸುರಕೋಟಿ [ನಿಲ್ವಿನಗಂ]
ಧರೆಯೊಳ್ ಶಿವ ವಿಶ್ರುತೋರ್ಪರಾಮರ ನಿವಹೋಪಭಾಗ್ಯವೆನೆ
ನಿಲ್ಕೆ ಜನ ಸ್ತುತ ವಿ
೭೨. ನ್ನಿದೆಂಬನಂ | ಪ್ರಿಯದಿಂದಿನ್ದಿದ ಸೆಯ್ಕಿ ಕಾವ ಪುರುಷಂಗಾಯಂ
ಮಹಾಶ್ರೀಯುಮಕ್ಕೆ ಇದಂ ಕಾಯದ. . ಪಾಪಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೋ
ವ್ವಿಯೊ
೭೩. 12[ಳ್ವಾ]ರಣಾಸಿಯೊಳೊಳ್ಕೊಟಿ ಮುನೀಂದ್ರರಂ ಕವಲೆಯಂ ವೇದಾ
ಧ್ಯರಂ ಕೊನ್ನದೊಂದಯಶಂ ಸಾಗ್ಗುಪದಿಸ್ಸು ಸಾೞಿದವುದೀ
ಶಿ[ಳ್ವಾ]ಕ್ಷರಂ ಧಾತ್ತಿ

12 ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಲು ಇದ್ದು, “ಗಳಿಗೆಯಶಂಕರ ಘಳಿಸಾಸರು | ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಘಳಿಸಾಸರು” ಎಂದು - ಹಿಂದೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ - ಮರತವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಗಡೆ ಕತ್ತಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕುಕನೂರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಶಾಸನ

೨೪. ಯೊಳು | ಅಲ್ಲಿ...ಶ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ದೇವರ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ತುಪ್ಪದ ಚಂಡೆಯ ನಾಯಕಂಗೆ
ದೇವಗ್ಗೆ ಬಿ
೨೫. ಸಕೆಯುಣ್ಣ ಪಡಿಯ[ಱ]ಕೆಯ ಕೆಯಿಮುತ್ತರು.....ಪಲಬರ್
ವೊಗಳಲಗಸ್ತೈರ ಕುಳತಿಳಕಂ ನೆಗಲ್ಲ ಸುಕವಿ ಪರಮಾ
೨೬. ..ಸುತಂ ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ಳಂ ಸಜ್ಜನ ತಿಲಕನೆನಲು ಮೆಚ್ಚನಾವನೀ
ಶಾಸನಮಂ | ವರ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇವರಾಜನಂಗನೆ
೨೭. ಯ ಮೂಳಿಯಕ್ಕನ ತನಯಂ ಬ[ರೆ]ದನಿದಂ ಶ್ರೀ ನಗೆವಡೆಯರ ತಿಲಕಂ
ಗಣಕ ಮಂಡನಂ ಶಿವದೇವ || ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾ
೨೮. ಗ್ರಹಾರ ಕುಕ್ಕನೂರು ಸಾಸಿವ್ವರ ವರವುತ್ರ ನಚ್ಚಿನ ಕ[ಮ್ಮ]ಟ
ದೊಡೆಯಂ ಚನ್ನೋಜನ ಮಗಂ ಡಾವೋಜಂ ಬಿಸಕೆಯು ಬರೆದ
ಶಾಸನಮಂ ||
-

ಶಾಸನದ ಹಿನ್ನಡಿ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಕುಕನೂರು' ಎಂಬುದೊಂದು ಗ್ರಾಮ; ಇದು ಸದರ್ನ ಮಠಾಠಾ ರಯಿಲ್ವೇಯ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಗುಂತಕಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಬನ್ನಿ ಕೊಪ್ಪ' ಎಂಬ ಸ್ವೇಶನ್ನಿನ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಆರು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂಗಣದ ತಾರಗಳಂತಿರುವ ಅವೆಷ್ಟೋ ಶಾಸನಗಳಿದ್ದರೂ ಇದೊಂದರ ಹೊರತು ಯಾವ ಶಾಸನವೂ ಕವಿನಾಮ ಕೀರ್ತನೆಯ ಗೆಯಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ

ಪಲಬರಾ ವೊಗಳಲಗಸ್ತೂರ
ಕುಲತೀಲಕಂ ನೆಗಳ್ಳಸುಕವಿ ಪರಮಾ. . ಸುತಂ
ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ಳಂ ಸಚ್ಚನ
ತೀಲಕನೆನಲು ಮೆಚ್ಚನಾವನೀ ಶಾಸನಮಂ ||

ವರ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇ
ವರಾಜನಂಗನೆಯ ಮಾಳಿಯಕ್ಕನ ತನಯಂ
ಬರೆದನಿದಂ ಶ್ರೀನಗೆವಡೆ
ಯರ ತೀಲಕಂ ಗಣಕಮಂಡನಂ ಶಿವದೇವ ||

ಎಂದು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೊಂದು ಸಂದೇಹ. ಮೊದಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ—'ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲ ತೀಲಕಂ ನಲವಿಂ ಪೇಳ್ಳಂ' ಎಂದಿದೆ; ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ—'ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ದೇವರಾಜನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಮಾಳಿಯಕ್ಕನ ತನಯನೂ ಶ್ರೀನಗೆವಡೆಯರ (?) ಕುಲ ತೀಲಕನೂ ಗಣಕ ಮಂಡನನೂ ಆದ ಶಿವದೇವನು ಇದನ್ನು ಬರೆದನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪೇಳ್ಳಂ' ಎಂದಿದ್ದು ಶಾಸನ ಕರ್ತೃವಿನ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬರೆದನು' ಎಂದಿದ್ದು ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ 'ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲ' ಎಂದರೆ ಅಗಸ್ತೂರ ಗೋತ್ರವೇ? ಹೀಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯವು ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಶಿವದೇವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ; ಮೇಲಾಗಿ 'ಬರೆದನು' ಎಂದೂ ಉಸುರುತ್ತಿದೆ; ಹೀಗಾಗಿ ಶಾಸನ ಕರ್ತೃವು ಶಿವದೇವನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಬರೆದನು ಎಂದರೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದವನು ಎಂದೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೇ? ಆದರೆ ಶಾಸನ ಕೆತ್ತಿಸಿದವನ ಹೆಸರು ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದ ಮುಂದೆ

“ಸ್ತುಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮಸ್ತುಹಾಗ್ರಹಾರ ಕುಕ್ಕನೂರು ಸಾಸಿರ್ವರ ವರವುತ್ರ
ನಚ್ಚಿನಕ [ವ್ವು] ಟದೊಡೆಯಂ ಚನ್ನೋಜನ ಮಗಂ ಡಾವೋಜಂ ಬೆಸಕೆಯ್ತು
ಬರೆದ ಶಾಸನಮಂ”

ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ¹³ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲವು ಗೋತ್ರವಾಗಿರದೆ

13 ಅಗಸ್ತೂರ ಕುಲದ ಪರಮಾ. . ಸುತನು ಕವಿತೆ ಹೇಳಿ ಶಿವದೇವನಿಂದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದ ಬಳಸದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿರಬಹುದು. ಡಾವೋಜನು ಆ ಅಕ್ಷರಗಳ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣರಿಸಿರಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. (ಶಿ.ತಾ.ಶ.)

ಆಗಸ್ಯ ಕುಲದ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಶಿವದೇವನೇ ಕವಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಹೀಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ಶಾಸನ ಕವಿಯ ನಾಮವು ಉಪಲಬ್ಧವಾದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ¹⁴

ಈ ಶಾಸನಸ್ಥ ದಾತೃವಿನ ಕುಲವೂ ಆಗಸ್ಯ ಕುಲವು, ಕವಿಯದೂ ಆಗಸ್ಯ ಕುಲವು. ಒಂದೇ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯೂ ದಾತೃವೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶಾಸನವು ಆವೂರ 'ಬ್ರಹ್ಮಪುರ'ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಮಹಾಮಾಯಾ' ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅನತಿದೂರಲ್ಲಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾಗಾರದ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಲಕ್ಕಿದೆ. ಇದೇ ದ್ವಾರದ ಎಡಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆರಡು ಶಾಸನಗಳೂ ಉಂಟು. ¹⁵

ಶಾಸನದ ಭಾಷೆಯೂ ಬಂಧವೂ ಅಂತಹ ಪ್ರೌಢವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ; ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಶಾಸನ ಕೆತ್ತವನಿಂದ, 'ವ್ರಿಷಭ,' 'ವ್ರಿಧ,' 'ವ್ರಿತ್ರ,' 'ವ್ರಿಪ' ವೊದಲಾದುವು ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ್ಯರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ೨೩ ಕಂದಪದ್ಯಗಳು, ೩ ಚಂಪಕ ಮಾಲೆಗಳು, ೩ ಮತ್ತೇಭ, ೧ ಉತ್ಪಲಮಾಲೆ, ೧ ಸ್ತಂಭರಾ—ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೩೦ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದು, ಮೇಲೆರಡು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುಷ್ಟುಪಗಳಿವೆ.

ಈಗ ಈ ದೇವನಿಗೆ 'ಹಾಲೇಶ್ವರ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತೇಜಿರಾಜನು ಗೋಕ್ಷೀರ ಸಹಸ್ರ ¹⁶ ಗಡ್ಡಕಾ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಹಾವೂಜಿಯ ಮಾಡಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಒಂದಿದೆಯೇ ಎನೋ!

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದಾನವಾಗಿ ಬರುವ 'ಹಾಲಗೆಟಿ'ಯು ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ನೀವಾಂತರಗಳಾಗಿ ಉಲ್ಲಿಖಿತಗಳಾದ 'ಮಂಗಳೂರು,' 'ಬಿದವಟ್ಟಿ,' 'ಕಾತರಿಕೆ,' 'ರಾಜನಿಕೆ' ವೊದಲಾದ ಆಗಿನ ಕುಕ್ಕನೂರ ಮೂವತ್ತೆರೊಳಗಣ ಊರುಗಳು ಈಗಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಕಳಚುರಿ ವಂಶದವರನ್ನಿಲ್ಲಿ, 'ಕಾಳಾಂಜರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ' ಎಂದು ಸಿದ್ಧೇಶಿಸಿದೆ; ಆದರೀ 'ಕಾಳಾಂಜರ' ಪುರವಾವುದೋ? ಈ ಶಾಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋವಿದೇವನ ನೆಲೆವೀಡಾದ 'ಮೂದಿಗನೂರ ಕುಪ್ಪ'ವು ಮಾತ್ರ ಕೊಪ್ಪಳದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೫ ಮೈಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೀಗ 'ಮಾದಿನೂರು' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಈ ಮಾದಿನೂರು ಬಿಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಅವನ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿದ್ದಂತೆ ¹⁷ ಕುಕನೂರಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೂ, ಕೌಲೂರ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಅಪ್ರಕಾಶಿತ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾದಿನೂರಲ್ಲಿರುವ

14 ಈ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೂರೂ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

15 ಈ ಶಾಸನಗಳ ವಿಷಯ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು.

16 'ಗಡ್ಡಕಾ' ಅಂದರೆ ಗಡಿಗೆ ಎಂದರ್ಥ. 'ಗಡ್ಡಕ' ಅಂದರೆ ಸುವರ್ಣ ಕುಂಭ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅೇಖಿಕನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ 'ಸುವರ್ಣ ಕುಂಭ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. (ತಿ.ತಾ.ಶ.)

17 E. C. XI, Chitaldrug 76 and XII, Shikapur 97.

ತೈಲಪನದೊಂದು ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ಇದು ಅವನ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿದ್ದಂತೆ ಒಬ್ಬರು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.¹⁸ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪ', 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪಡೆ,' 'ಮೊದೆಗನೂರು,' 'ಮೊದೆಯನೂರು,' 'ಮೊಟಿಯನೂರು,' 'ಮೊಟಿಗನೂರು,' ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಮೋದಿತಗ್ರಾಮ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯ 'ಮೊದೆಗನೂರ ಕುಪ್ಪ'ದ ವಿಷಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಫ್ಲೀಟರೂ, 'ಅದು ನಿಜಾಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕೆ'ಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹⁹ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೯೨೯ನೇ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಸಂಶೋಧಕ ಶಾಖೆಯ ವರದಿ(Report)ಯಲ್ಲಿಯ ಚಾಳುಕ್ಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲದೇವನ (ಶ. ವ. ೯೪೭ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೦೨೫) ಕಾಲದ ೬೫ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ

“...ಚಾಳುಕ್ಯಾಭರಣ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ ದೇವರ್ ಮೊಟಿಗನೂರ ನೆಲೆವೀಡಿನೊಳ್ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿಟ್ಟು..”

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮೊಟಿಗನೂರ ವಿಷಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ²⁰: “As for the King's residence Moleganur, it is not known where the village was” ಎಂದು ಡಾ|| ಎಂ. ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣರವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ 'ಮೊಟಿಗನೂರೂ' ಪ್ರಕೃತ ಶಾಸನಕ್ಕೆ 'ಮೊದೆಗನೂರಕುಪ್ಪ'ವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ!

ಈ ಶಾಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲೇ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವ ರೂಢಿಯು ಮಸುಳಿಸಹತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ (ಉದಾ:-ಸಾಲು ೬೧, ಸೀಮೆಯಿಯಂ; ೭೦, ಆರೈಯ್ಯೆಯಂ; ೭೧, ಸುಧಾಂತು; ಇತ್ಯಾದಿ.) ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮುಂದೆಯೂ (ಉದಾ:-೭೨, ಪ್ರಿಯದಿಂ; ಕವಿತೆಯಂ ೭೩, ೭೨, ಭಾಗದಿಂದ, ಇತ್ಯಾದಿ) ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ಕೆಲಸಲ ಮೇಲೂ, ಕೆಲಸಲ ಕೆಳಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಐಕಾರ ಮತ್ತು ಐಕಾರಗಳದೂ ಇದೇ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಐಕಾರವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಐಕಾರವು ಕೆಲಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಉದಾ:-ಸಾಲು ೫, 'ಭೂಪರದ ಐಕೊಳೆ'; ೪೮, ಮುವತ್ತಿಐಕೊಳೆತ್ತಲು ಹಾಡಲಗೆಐಕಿ ಚಳ್ಳಂಗೆಐಕಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ೫೯, ೬೦, ಕೊತ್ತೂರ, ಕೆರೆ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೇಫವೇ ಎನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಶಾಸನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐಕಾರವಂತೂ ಲೋಪವಾಗಿತ್ತು, ಐಕಾರವು ಕೊಂಚವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತಾದರೂ ಮಸುಳಿಸಹತ್ತಿತ್ತು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಹತ್ತರನಿಯೋಗಾಧಿಸತಿ; ಎಪ್ಪತ್ತರ ಕಿಸುಮೊಳಲೊಂದು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಾಹತ್ತರ (೭೨)ದು ಯಾವ ನಾಡೋ?

18 ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೨, ಪುಟ ೧೮ ನೋಡಿ.

19 Fleet's Kan. Dyn. p. 487, An. 4, p. 485.

20 ಮೈಸೂರ ಆರ್ಕಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ೧೯೨೯, ಪುಟ ೧೪೦.

ಈ ಕೆಳಗಣ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನೋ ?

ಹೊಲವೆರೆಯೊಡವಿನ (೫೨), ಹೊಲವೆರೆಎಮ್ಮೆ (೫೪), ಕಾತುರಹೊರೆ (೫೫), ಚಳ್ಳಂಗೆಱಿ (೫೮), ತಪ್ಪವರೆನೆ (೨೯).

ಈಗಣ ಬಂಗಾಲದವರ ಹೆಸರುಗಳಂತೆ: ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಮಹದೇವ ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮುಂತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಭಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿರಬಹುದೆ ?

ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಆದಿತ್ಯ ಘಳಿಸಾಸಿರು ಎಂಬ ಹೆಸರು, ಮರಾಠಾ ಪಟ್ಟವರ್ಧನರನ್ನು ಚ್ಚಾಪಿಸುವಂತಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು 'ಗಂಞೆಯ ವಿಕೃತಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧೨ ಶುಕ್ರವಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಕೆಲವು ಅನ್ಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವತ್ಸರಗಳೊಡನೆ ಇದನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಲು ಗಂಞೆಯ ವತ್ಸರವು ವಿಕೃತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಂಶಯಿಸಿ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವರು: "ಶಕ ವರ್ಷ ಗಂಞೆ ಎಂದಿಗೂ ವಿಕೃತಿ ಸಂ|| ಆಗಲಾರದು. ಬರೆವಣಿಗೆನ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೀಗೆ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೇನೋ? ಇದು ಶ. ವ. ೧೦೯೨ ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ತೇದಿ ಕ್ರಿ.ವ. ೧೧೭೦ನೆಯ ಅಕ್ಟೋಬರ ೨೩ನೆಯ ತಾರೀಖು ಶುಕ್ರವಾರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ತಿಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ನಾ. ಭಾ.

